

Bol

Statens Planteavlsvforsøg

Meddelelse nr. 1714

85. årgang

14. april 1983

Udgivet af Statens Planteavlsudvalg

Havebrugscentret, Institut for Frugt og Bær, 5792 Årslev

Kloner af surkirsebærsorten 'Stevnsbær'

J. Vittrup Christensen

I et forsøg med 20 kloner af vor mest dyrkede kirsebærsort 'Stevnsbær' varierede udbyttet omkring 50% fra lavest- til højstydende klon. Den klon, der anses for mest dyrkningsværdig, er navngivet som 'Stevnsbær' klon Viki.

Indledning

'Stevnsbær' er her i landet den helt dominerende sort i erhvervsdyrkingen af surkirsebær. I erkendelse af en betydelig variation i træernes frugtbarhed påbegyndte det tidligere »Fællesudvalg for Sorts- og Sundhedskontrol med Havebrugsplanter« (FSH) sidst i 60'erne at udvælge yderige modertræer i erhvervsplantager. I samarbejde med Institut for Frugt og Bær blev det besluttet at undersøge dyrkningsværdien af nogle af de udvalgte træer i et såkaldt klon-forsøg.

Forsøget omfattede 20 kloner, hvoraf de 16 stammede fra modertræer hos plantageejer *H. Rasmussen*, Tranderup, plantageejer *K. Rasmussen*, St. Flinterup og plantageejer *G. Frey*, Ørum. Træer, der var podet på grundstammen *Prunus avium* 'F 12/1', blev plantet efteråret 1971 på Blangstedgård på 5 × 3 m afstand.

Resultater

I tabel 1 er forsøgets hovedresultater angivet.

Tabel 1. Kloner af 'Stevnsbær'. Plantet efterår 1971. Afstand 5 × 3 m

Klon nr.	1974-82 t/ha i alt	1977 Træstørrelse, m		Gns. 3 år saftfarve forholdstal	Gns. 6 år g/frugt	Døde knopper*)
		bredde	højde			
23	102a	3.7a	3.7a	113a	2.8a	3.2a
24	100a	3.7a	3.5	104a	2.7	3.7a
34	99a	3.8a	3.4	91	2.7	4.3
30	96a	3.9a	3.6a	112a	2.7	3.2a
29	96a	3.6	3.7a	87	2.7	4.4
18	96a	3.6	3.6a	89	2.7	4.4
17	91a	3.7a	3.7a	117a	2.8a	4.1a
33	90a	3.6	3.7a	96	2.8a	3.7a
26	88a	3.9a	3.6a	81	2.7	3.7a
16	88a	3.9a	3.7a	94	2.8a	4.4
36	88a	3.6	3.5	114a	2.8a	5.4
21	84a	3.7a	4.0a	101a	2.8a	4.9
22	84	3.8a	3.6a	105a	2.9a	4.1a
20	83	3.6	3.8a	112a	2.7	5.5
31	79	3.7a	3.4	104a	2.7	4.5
27	79	3.8a	3.9a	106a	2.8a	5.7
19	74	3.6	3.4	104a	2.8a	5.2
25	73	3.6	3.6a	93	2.7	5.3
15	69	3.8a	3.9a	97a	2.9a	6.6
28	65	3.7a	3.8a	97a	2.9a	7.6

*) 1 = alle knopper sunde, 10 = alle knopper døde. (Gennemsnit af 3 bedømmelser).

Udbytte

Det samlede udbytte omregnet til t pr. ha nettoareal ses i 2. kolonne. Der var en betydelig variation i træernes udbytte inden for samme klon. Det kan blandt andet skyldes deres placering på arealet. Derfor kan alle kloner markeret med et a ikke med sikkerhed adskilles fra den højstydende. Men i alle tilfælde var der en ganske betydelig forskel i udbyttet mellem klonerne.

Forløbet af bæringen er vist i tabel 2. Træerne begyndte bæringen i deres tredje vækstsæson. I 1978 var der så alvorlig frostskaade, at træerne kun gav ubetydeligt udbytte, der ikke blev høstet. I den seneste 4-års periode var udbyttet stort, i gennemsnit af alle kloner gav de 25,7 kg pr. træ pr. år, svarende til 17 t pr. ha.

Træernes vækst

Størrelsen af træerne blev målt i 1977. Der var ingen væsentlige forskelle mellem klonerne.

Døde knopper. Hos 'Stevnsbær' findes en stor del af blomsterknopperne på årsskuddene. Af ukendt årsag dør mange af knopperne i løbet af vinteren med det resultat, at der fås bare grene, idet knopperne ikke folder sig ud. I forsøget er 3 gange givet karakter for antallet af døde knopper. Kloner med det største udbytte havde færre døde knopper end lavtydende kloner.

Kvalitetssegenskaber

Frugtens kvalitative egenskaber blev bestemt på Laboratoriet for Frugt- og Grøntindustri.

Saftfarven volder det noget besvær at bestemme, da der er en ganske betydelig variation inden for samme træ, således at alene prøveudtagningen giver en stor usikkerhed. Af tabellen fremgår, at 12 af klonerne ikke med sikkerhed afviger fra den stærkest farvede.

Tablet 2. Kloner af 'Stevnsbær', udbytte, kg pr. træ

Klon nr.	1974	1975	1976	1977	1979	1980	1981	1982	1974-82
23	1,7a	3,2	15	12,5a	40a	20a	28a	32a	153a
24	1,8a	4,1a	14	13,1a	38a	19a	26a	34a	150a
34	1,4	3,8a	18a	7,4	38a	21a	28a	32a	149a
30	2,7a	3,2	16a	8,4	37a	17	28a	32a	145a
29	2,1a	3,9a	14	7,9	38a	22a	26a	31a	144a
18	1,5	3,1	15	7,5	36a	23a	25a	32a	144a
17	1,7a	3,1	14	9,6	37a	20a	22a	27	136a
33	2,6a	4,8a	16	6,3	35a	20a	24a	28	135a
26	2,0a	4,2a	17a	4,3	34a	18	28a	24	132a
16	1,4	3,1	14	8,9	36a	18	22a	28	132a
36	1,2	2,9	16a	5,5	33	21a	21	28	129a
21	2,1a	2,3	12	10,3a	32	18	22a	28	127a
22	1,8a	3,0	13	7,7	33	18	21	28	125
20	1,8a	3,0	13	7,7	33	18	21	28	125
31	2,0a	2,4	16a	4,1	32	15	23a	24	119
27	2,2a	2,9	15	6,2	30	19a	19	26	119
19	1,1	2,8	14	6,0	28	17	18	23	111
25	1,0	2,2	12	5,5	27	15	22a	26	110
15	1,3	3,0	11	4,9	26	17	18	22	104
28	2,2a	1,8	13	3,6	24	15	16	38	98
Gns.	1,8	3,0	14,4	7,3	33,4	18,6	23,1	27,7	129

Resultater markeret med et a kan ikke med sikkerhed adskilles fra højeste værdi. (For døde knopper dog laveste værdi).

I syre- og sukkerindhold (refraktometerværdi), stenprocent og frugtstørrelse var der ikke afgørende forskelle mellem klonerne. Gennemsnit af alle kloner var følgende:

Refraktometerværdi:	18,1
Procent syre:	2,1
Procent sten:	8,3
Gram pr. frugt:	2,8

Konklusion

Forsøget har vist, at der kan være en betydelig forskel i 'Stevnsbær'-kloners frugtbarhed og muligvis nogen forskel i saftens farveindhold. Det er derfor af betydning, at der ved formering benyttes

materiale fra en kendt og frugtbar klon med gode kvalitetsegenskaber.

Flere kloner afviger så lidt fra hinanden, at de må betragtes som lige gode. Klonerne 23, 24, 30, 17, 36 og 21 afviger således ikke med sikkerhed i nogen betydnende egenskab. I en overgangsperiode bør formeringsmateriale af disse numre foretrækkes. Det er dog fundet praktisk at udvælge en enkelt klon til opformering.

Klon 23 er udvalgt som en frugtbar klon med tilfredsstillende kvalitet. Det er derfor besluttet at navngive den som 'Stevnsbær' klon Viki, (Viki er en forkortelse af VinKirsebær).

Formeringsmateriale kan i begrænset omfang købes af Planteopformeringsstationen, Nagbøl Kirkevej 10, 6640 Lunderskov, tlf. (05) 58 60 26.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Abonnement på meddelelser fra Statens Planteavlsvforsøg kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlskontor, Kongevejen 83, 2800 Lyngby, postgiro 200 2299, tlf. (02) 85 50 57. Abonnementsprisen er for 1983 80,00 kr. årligt excl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition. ISSN 0105-6514

Trykt i 7.000 eksemplarer.